

NY LITTERATUR OVER ALMUEKULTUR OG FOLKEMINDER 1930.

Det største Værk, dansk Folkemindelitteratur blev forøget med i 1930, var *S. Tvermose Thyregods Danmarks Sanglege* (Schönberg, 391 S. Ill.), der er udkommet som Nr. 38 i Foreningen Danmarks Folkeminders Skriftrække. Det er et særdeles fortjenstfuldt Arbejde, Tvermose Thyregod her har offentliggjort, men der ligger da også et helt Livs Indsamlingsarbejde og Forskning til Grund for det. I Slutningen af 1870'erne gjorde Thyregod som stor Dreng sin første Optegnelse af Sanglege. Det var Legen: »Skøn Jomfru hun drager det røde Guldbånd«. *Evald Tang Kristensen* var Skyld i denne Begyndelse. Han kom jo så ofte i Tvermose Thyregods Barndomshjem i Ans, hvor Digteren C. A. Thyregod var Lærer. Fængslende fortæller S. T. Th. i en længere Indledning om sit Arbejde med vore Sanglege gennem de mange År. Og Frugten af dette er altså den i enhver Henseende så fortrinlige Bog *Danmarks Sanglege*, der ikke alene vil være til stor Nytte for Folkeviseforskere og for Studiet af folkelig Musik- og Sangkunst, men som også vil være et ypperligt Hjælpe-middel for de Lege- og Gymnastikpædagoger, som er interesse-rede i at indøve hjemlige Lege og Sange blandt Børn og voksen Ungdom. I *Danmarks Sanglege* findes 164 forskellige Sang-lege, der hver især er indgående behandlet. Foruden en Legebeskrivelse er aftrykt en Hovedtekst af Sanglegens Ord — forsynet med Noder —, hvorefter følger Varianter, Ordforklaringer, Optegnelsernes Hjemsted, Legens Forekomst i fremmede Lande og meget andet. Legen »Skære Havre« findes således i 38 Optegnelser, hvoraf de 12 er trykte. Der er nedlagt et meget stort Arbejde i de videnskabelige Afsnit af Thyregods Værk, som ofte meddeler en Mængde kulturhistoriske Træk til Belysning af Legenes Historie. Det vil være vanskeligt at fremkomme med nye Op-lysninger af Vigtighed til Supplering af de tit ret omfangsrige Undersøgelser angående de enkelte Lege. Til den store Redegørelse for »Bro-Bro Brille« kan dog tilføjes, at *H. F. Feilberg* allerede i *Historisk Månedsskrift* 1887 har meddelt vigtige Enkeltheder om denne yndede Legs Udviklingshistorie. Helt ud-tømmende er Fortegnelsen over de danske Optegnelser ikke, hvad ikke er til at undres over, når man betænker deres Mængde. Fra Tidsskrifter som *Danske Folkemål*, *Fynsk Hjemstavn* og *Sønder-jydsk Månedsskrift* kunde have været hentet nogle Optegnelser.

Side 343 betegnes Salling Herred blot Salling. Tanken vil her rettes mod Jylland i Stedet for Fyn. Tvermose Thyregod (død $13\frac{3}{7}$ 1931) har imidlertid med Danmarks Sanglege frembragt et Værk, der vil bevare hans Navn i lange Tider.¹⁾

På Gads Forlag er udkommet tredje og fjerde Hefte af *Axel Orløks* og *Hans Ellekildes* Nordens Gudeverden. Dette Værk vil få en samlet Omtale ved Subskriptionens Afslutning.

Thorkild Gravlunds mest omfattende Værk: Herredsbogen (Aschehoug) er nu afsluttet med det i 1930 udkomne tredje Bind, der omhandler Sønderjylland og Øerne (Fynske Øgruppe, Lolland-Falster, Møen, Bornholm). Det smukt udstyrede Arbejdes sidste Bind læses med særlig Interesse, idet Gravlund deri skildrer hele det gamle historiske Sønderjylland fra Kongeåen til Ejderen (Barvid, Ellum og Isted Syssel). Man er Forfatteren taknemlig for det meget nye Stof, han har samlet, ikke mindst fra Angel, hvor *H.* og *P. Lassen* i Strukstrup har været hans bedste Hjælpere. De fortrinlige Herredskort og et udmærket Kort over Danevirke vil enhver Læser af Herredsbogen studere nøje. Gravlunds Redegørelse for Danevirkesagnene (som han også behandler i Dansk Bygd III 1930²⁾) er en behagelig praktisk Hjælp for andre, der også beskæftiger sig med Sydslesvigs Sagndigtning. Selvom man i Enkeltheder kan være uenig med Forfatteren og påvise, at dette eller hint Sagn ikke kan stå for en historisk Kritik el. lgn., så bør dette ikke afholde fra at yde Gravlund Hyldest og Tak for det vældige Arbejde, han har nedlagt i Herredsbogen, hvori vort Lands Historie søges forklaret ud fra Folkets egen Sagndigtning. Gravlund benytter Sagnene således som Folketraditionen har overleveret dem, — uden Reflekteren og uden Hensyn til metodisk Videnskab. Dette må man erindre, når man kritisk vil bedømme Herredsbogen eller benytte den som Håndbog.

H. P. Hansen i Herning markerede sit 30 Års Jubilæum som Folkemindesamler med Udsendelsen af tre Bøger, der alle vedrører kulturhistoriske og personhistoriske Forhold i Herningegnen. Den første af hans Bøger i 1930 hedder Kultur- og Sprog minder fra Midtjylland (Gyldendal. 190 S. Ill.) og inde-

¹⁾ I Forbindelse med Danmarks Sanglege bør det nævnes, at *Frederik Knudsen* i Danske Studier 1930, 45 ff, 187 f har skrevet en Afhandling om *Idrætslegen* Patók. Det vilde sikkert glæde mange, om vi også fik et stort Værk om vore Idrætslege — og her er *Frederik Knudsen* jo Manden.

²⁾ Et Bidrag til Studiet af danske Bygder og dansk Folkekarakter er også givet af *Henrik Ussing* i den smukke Afhandling om Befolkningen mellem Horsens og Haderslev Fjorde (Dansk Udsyn 1930, 386 ff).

holder Afhandlinger om Herning Sogns Fortid, Stednavne i Herning Sogn, Degne i Rind-Herning gennem 300 År, Lund Marked, Bondesproget i Midt- og Vestjylland, Vore Folkenavne, Hamborg i Rind og Stine Rimmerhus. Det underholdende Værk, der ikke mindst har Bud til Filologerne, er et nye Vidnesbyrd om H. P. H.'s fortrinlige Evner til at samle Stof fra Folketraditionen. Det må være nok her særligt at pege på hans detailrige Skildring af Lund Marked. Her viser Forfatteren, hvordan et sådant gammelt Marked kan gøres nærværende for Nutidslæsere. — Den anden af hans Bøger er den kulturhistoriske Biografi af Manden, der skabte Herning Museum: *Trøstrup fra Torsted* (Gyldendal. 143 S. Ill.). Da dette i enhver Henseende fornøjelige Værk hører ind under Personalhistorien, skal jeg afholde mig fra at komme nøjere ind på det her — og slutte med at anføre, at H. P. Hansen til Julen 1930 udsendte en fint udstyret lille Bog, betitlet: Degnens »Bud« samt andre artige og uartige Historier fra gamle Dage. Degnens »Bud« indeholder en Del Historier, der belyser Skoleforholdene i ældre Tid i midt- og vestjyske Egne. Adskillige Steder måtte Børnene trave en hel Mil til Skole, og til Præst havde de mange Steder to Mil at gå. De sølle Hedeegne var til at ynke. Deres Løn var ussel, men ofte stod Kvalifikationerne da også i Forhold til Indtægterne, hvad Bogens Hovedhistorie morsomt vidner om. Degnens »Bud« giver os Oplysninger om Undervisningsvæsenets Tilstand i jyske Hedeegne i en Tid, der vel ikke er os fjern i År, men som i kulturel Henseende synes at tilhøre gamle Tider. — Det er en såre fortjenstfuld Virksomhed, H. P. Hansen har udført som Kulturhistoriker og Museumsmand i de svundne 30 År. Han var lige den rette Mand til at tage Arbejdet op efter Mænd som Trøstrup og E. Tang Kristensen. H. P. H.'s Forfatterskab har sin særlige Plads i vor kulturhistoriske Forskning, ikke alene fordi det er Hedeegnene, han har skrevet om, men også fordi han evner at skrive tiltrækkende om så prekære Emner som Kjæltringer og Kvaksalvere, Urenlighed og Grovædere, Dyrplagere og Brændevin, ja om meget værre Ting.

Torben Klintings nye Bog: *Fra Jyllands Vestkyst* (Viggo Nielsens Forlag, Nr. Nebel, 1930. 210 S.) indeholder en Mængde Træk om Kystboernes Liv og Tankegang og meddeler en Masse Enkeltheder om vestjyske Fiskeres Arbejde og Oplevelser, ikke alene på den hjemlige Strand Syd for Nymindegab, men også på fjerne Have, hvor danske Sofolk med Ære viser Danebrog. Klintings Bøger bærer Vidne om intimt Kendskab til Vesterhavsfiskerne, og han har i sin sidste Bog fremdraget en Del især

personalhistoriske Oplysninger om de tapre Folk derude i Klitterne ved det buldrende Vesterhav.

Et andet omfangsrigt og fortrinligt Bidrag til Skildringen af danske Søfolk er givet af fhv. Købmand *O. Lund*, der i Historisk Årbog for Holbæk Amt 1929, 69—105 og 1930, 5—112 skildrer en 18 Måneders Rejse med Sejlskib til fremmede Havne for 70 År siden. Man får heri en Mængde at vide om de Forhold, hvorunder vore Søfolk forhen levede og virkede. — Lærer *Chr. Søndergaard* giver i sin Bog om Flade Sogn (1930) en Del Oplysninger om Fiskeriet fra Flade Strand (Thisted Bredning), medens undertegnede i Morsingboer i gamle Dage I har samlet de tilgængelige Oplysninger om Fiskerlivet rundt Mors og i Fiskernes Lommebog 1931, 88 ff. meddelt Træk fra Fiskerlivet på Mors, Fanø og Bornholm.

Til Skildringerne af vor Almuekultur i Landets forskellige Egne har Direktør *Arthur Fang* nu føjet sin Udgave af Bogholder *Ole Pedersens* Erindringer fra sit Barndomshjem Vejlegård (Kirkerup Sogn) ved Roskilde Fjord. Selvom vi her står overfor et Årbogsbidrag, bør det dog anføres sammen med Årets Høst af selvstændige Bøger; thi Skildringen af »En Hedebogaard i gamle Dage« (Kbhvns. Årb. 1930) er så omfattende, at den ligeså godt kunde have været udgivet i Bogform. *Ole Pedersens* Barndomsminder hidrører fra Tiden mellem 1854 og 1870. Som i Livet i Klokkergaarden, således er også her først og fremmest givet Oplysninger om alt vedrørende Forholdene i en Gård. Særlig kan fremhæves den udførlige Redegørelse for Vejlegårds Bygninger og for Biavlen. Man får dog også tilstrækkeligt at vide om Årets og Livets Fester, Arbejdet ude og inde, Folkehold, Maden, Avlsredskaberne, Naturen, Forholdet mellem Borger og Bonde o. s. v. Bogholder *Pedersens* kulturhistoriske Selvschildring er underholdende Læsning, og Udgiverens Navn borger for, at Stoffet er velordnet og at ingen Enkeltheder mangler. Det er udmærket at få sådan en Gårdskildring fra Egnen Nord for Roskilde.

Det må ikke glemmes, at *Jørgen Banke* i Faglig Læsning Nr. 29 (Aug. Olsen, Hellerup, 1930, 31 S.) har givet en både instruktiv og morsom Fremstilling af en fynsk Bondegårds Historie og Drift fra Stavnsbåndstiden til nu i Bogen: Topgaarden, Træk af Livet paa en fynsk Bondegaard for og nu. — Mange Bidrag til Midtsjællands Almuekultur og Bondehistorie er meddelt af *J. V. Christensen* i hans store Bog: Tider og Skikkelser i Midtsjællands Historie (Woels Forlag 1930, III, 273 S.), som er en Samling af kulturhistoriske Artikler, tidligere offentliggjort i

Ringsted Folketidende, — og i *Hans Duborgs* og *P. Nygaards Jernved Sogns Historie II* (1930. 264 S.) finder vi ligeledes talrige Oplysninger af Interesse for kulturhistorisk interesserede Læsere. Når denne Bog nævnes her, er det bl. a. for at gøre opmærksom på, at man finder meget indgående Oplysninger i den om Jernved Sogns Landbohistorie. Som Forbillede for Lokalhistorikere, der agter at skrive om deres respektive Sognes Landbrugsforeninger, Andelskasser, Forsikringsforeninger, sociale Forsorg, Engvandingsselskaber, Husmandsbrug o. m. a., kan Duborgs og Nygaards Bog gøre ypperlig Tjeneste. Bogen er udgivet af Historisk Udvalg for Jernved Sogn. — Et Emne, der nok var værd at få belyst i Årbogsafhandlinger, er *Svineholdet* og *Svinehandelen* i gammel Tid i Landets forskellige Egne. Nu har Pastor *M. H. Nielsen* i Sønderjydske Månedsskrift 1930 (7. Årg.), 81 ff. skrevet en både letlæst og kyndig Afhandling om Svineholdet i Sønderjylland forhen.

Af særlige folkloristiske Undersøgelser er der fra 1930 nogle Stykker at nævne. Kredslæge *J. S. Møller* har i *Danske Studier* 1930, 97 ff. offentliggjort en kyndig og instruktiv Afhandling om *Sommer i By* i Danmark. Vi får Besked om den geografiske Udbredelse af Majtræ, Majstang, Majsten, Gadelamsskikken, Pinsebryllup, Pinseboder, Danseringe m. v. — suppleret med et fortrinligt Kort —, ligesom Festens forskellige Udformning i Danmarks Egne beskrives. Det er et stort og særdeles tilløkkende Emne, Kredslæge Møller her har givet sig i Kast med. I Djursland især har Sommer i By-Festen været holdt til vor Tid, og mange af Møllers Oplysninger stammer da også fra denne Halvø. Afhandlingen er forsynet med et stort Noteapparat. Man savner deri dog Henvisninger til *J. V. Nissen-Ramtens* Afhandling i Saml. t. jysk Hist. og Top. 2. Rk. III, 124 f. og til *N. P. Bjerregaards* Sæd og Skik i Ommersyssel 1919, 27 ff., hvor der findes Oplysninger om Majvisen og Gadelamsskikken. — *J. S. Møller* berører flere Gange det Emne, som *Kai Uldall* har skrevet så udmærket om her i Fortid og Nutid VIII (Pinsebod, Dansering og Dansehøj).

Arkivar *Ellekilde* har i Sønderjydske Månedsskrift 1930, 177 ff. meddelt en Undersøgelse om *Balder og Rune* (både Mytologi og Leg), og i Frederiksborg Amts Årbog 1930, 169 ff. har han behandlet Sagnet om *Toves Tryllering* og *Kong Valdemars vilde Jagt*, medens Thisted Arb. 1930 meddeler hans Undersøgelse om *Guldskipet i Hjælpebjerg*. Alle tre Afhandlinger vidner om deres Forfatters dybe Fortrolighed med de Emner, han behand-

ler og om hans Evne til på en underholdende Måde at give Lærerne ikke alene ny og original Viden, men også Kærlighed til vor Folkedigtning.

I Danske Studier 1930 har *Johs. Pedersen* meddelt en omhyggelig Undersøgelse af *Ordsprog* i Skolekomedierne. — Det er også et omfattende Arbejde, der ligger til Grund for nu afdøde *P. Storgaard Pedersens* Udgave af vestjyske Ordsprog i Hardsys-sels Årb. 1930, 113 ff. Ordsprogene er her ordnede alfabetisk, og der er grumme mange af dem.

Dr. *F. Ohrts* Afhandling om *Dragedukker* (Alrunetroen) i D. St. 1930, 63 ff., 186 f. er et nyt Bidrag til Oplysning om et af Folkemindeforskningens vanskeligste Gebeter. — Det er også ret specielle Spørgsmål, man bekæres om i *Poul Haubergs* Stykke om *Ravnsten* og *Soalesten* (D. St. 1930), et Bidrag til Oplysning om Fuglene i Folkets Tro, ligesom man her endvidere hører noget om gammel Folkemedicin. Det er tillige et folkemedicinsk Emne, *C. Klitgaard* fremdrager i Saml. t. j. Hist. og Top. 4. Rk. VI, 426 ff. og i Jyllandsposten ^{28/4} 1931, idet han udfra vendsysselske Tingbøger fra det 17. Årh. meddeler Paralleler til den symbolske »Fødsel« ved Gennemkrybning af spaltede Træstammer m. v. Klitgaards Afhandlinger supplerer nu afdøde *Kr. Nyrops* Undersøgelse i Dania I om »Kludetræet«. Et af vore berømteste Kludetræer, det i Ganneskov ved Fakse, har Læge *J. P. Rasmussen* meddelt udførlige Oplysninger om i Præsto Årb. 1930, 59 ff. — Om Heksesager fra Kollund i Rind Sogn i 1720'erne skriver *N. Overgaard* i Hardss. Årb. 1930, 158 ff., og *F. Ohrt* har i en Undersøgelse om fynske Signemænd i *Frydendahls* Månedsskrift 1930, 2 ff., givet mange Oplysninger om særlig kloge Folk og deres Papirer, som Ohrt jo formår at tolke. — *Christine Reimer* har i Wisbechs Almanak 1929 skrevet om gamle Landboforhold, om Ølbrygning, Husflid, Klosterdamer m. v. — *Drømmebøger* og deres ret store Betydning for mange Mennesker har *J. Lund-Madsen* skrevet en fornøjelig Studie om i D. St. 1930. — *Sagn og Tro knyttet til Sten* er der ved undertegnede meddelt Oplysninger om i Præsto, Lolland-Falster og Ålborg Amts hist. Årb. 1930. Og *I. P. Kuhre* fortæller sammen med *Peter Thorsen* om den bekendte bornholmske Færnissten i det af *Elna Schöne* redigerede bornholmske Årsskrift Gamalt å nyt, 1930, 11 ff. — Morsøs berømteste *hellige Kilde*, St. Margrethe Kilde, er der skrevet et godt Bidrag om i *Chr. Søndergaards* smukke Bog: Flade Sogns Historie 1930, 92 ff. Balders Brønd i Baldersbrønne, hvortil der er knyttet Sagn, er nu af Baldersbrønne Bylav blevet restaureret og fredet, hvad der må glæde enhver, som har

Interesse for vore Sagnsteder. *Hans Hansen*, Baldersbrønde, har i Kbhvns. Årb. 1930, 129 ff. gjort Rede for Bylavets Bestræbelser for at istandsætte den Brønd, der efter *Gunnar Knudsens* Undersøgelser dog ikke har Navn efter Guden Balder.

Der fremdrages stadig nye *Landsbylove* og *Videbreve*. Viborg-Arkivets historisk interesserede Kustode *J. Carl Christensen* har fundet og udgivet i Vejle Årb. 1930, 79 ff. et Videbrev fra Sindbjærglund, indeholdende 57 Paragraffer (læst på Nørvang Herredsting 1748), medens hans Søn *Jens Hedegaard Christensen* i Saml. t. j. Hist. og Top. 4. Rk. VI, 459 ff. har udgivet et 74 Paragraffer stort Videbrev for Kolonierne på Alheden. Disse nylig offentliggjorte Love vil fylde pænt i det fjerde Bind af *Vider og Vedtægter*, som *Poul Bjerge* har under Arbejde.

Om *Hedekolonister* handler også *Rasmus Mortensens* dygtige Afhandling i Vejle Årb. 1930, 161 ff. Her er det Statens Opdyrkningsforsøg af Randbøl Hede fra 1723 og fremefter, der skildres. Man får Besked om Kolonisternes Hytter, Køb af Hede til Kolonisterne, Kørsel af Tømmer, Indkvarteringen, Kolonigårdenes Bygninger m. v. Afhandlingen er illustreret.

Museumsinspektør *H. Zangenberg* har i Fra Nationalmuseets Arbejdsmark 1930, 39 ff. offentliggjort en gennemillustreret populær Afhandling om Folkemuseets Landsundersøgelser af *gamle Bønderbygninger*, og i Vejle Årb. 1930, 1 ff. har han skrevet instruktivt om et gammelt Landsbyhus i Ødis-Bramdrup. Udførligt og kyndigt er også Zangenbergs Arbejde i Skivebogen 1930 om gammel Byggeskik i Himmerland. I samme Årbog 1930, 117 ff. har *N. P. Bjerregaard* skrevet kort, men godt om Byggeskikken i Ommersyssel, medens undertegnede i Morsø Årb. 1930, 51 ff. har givet en Beskrivelse af det nu nedrevne gamle Stuehus til Halkærgård i Dragstrup, ill. (jfr. Morsingboer i gamle Dage I 1930, 30—62: Byggeskik).

Om de gamle *Landsbyhaver* ved vi også nu god Besked, takket være *Johs. Tholles* store Flid. I 1930 har han fået frem udførlige Arbejder om ældre Tidens Haver og Havedyrkning, Havekolonier m. m. i historiske Årbøger fra Holbæk Amt (1927, 1930), Hardsyssel, Vejle Amt og Sønderjylland. Endvidere har han også i Hist. Medd. om København skrevet om Planteskolerne ved Frederiksberg Slot og i Ledøje 1775—1852 samt deres Betydning for Havedyrkningens Fremme. Mest almen Interesse har dog Tholles smukke Arbejde om *Humledyrkningens Historie* i Danmark (Tidsskrift for Landøkonomi 1930, 259—285). — *Poul Hansen*, Vallekilde, har også ydet et havehistorisk Bidrag, idet han i Holbæk Årb. 1929 har skrevet om Haven ved Vallekilde

Højskole. Historikeren *Jens Peter Jensen* i Høng har i samme Årbog skrevet om Høng Højskoles Have og om *Anders Jørgensen* som Havemand. — Skov- og Havebrug i de to sydmoerslandske Sogne Ljørslev og Ørding har den flittige Lokalhistoriker *G. Th. Gravesen* givet en udførlig Skildring af i Morsø Årb. 1930, 106 ff. Underligt nok henviser Gravesen slet ikke til det grundlæggende Værk: Træplantningens Historie i Thisted Amt siden Aar 1800 (1911) af *C. B. V. Hansen*, hvori han dog vilde kunne have hentet gode Oplysninger til sin Afhandling, der burde have mange Sidestykker rundt i de historiske Amtsårbøger. — Det kan også nævnes, at *Carl E. Johnsen* i Sønderj. Årb. 1930, 50 ff. har skrevet om *Tobaksdyrkning* i Åbenrå i det 18. Århundrede, og at *Frode Lund* i Fynsk Hjemstavn 1930, 81 ff. har skildret den fynske *Humleavl* og *Humleprang*. I samme Månedsskrift har *M. Kristiansen* behandlet *Raps* og *Rapsdyrkning* (S. 50 ff), medens *Axel Lange* fortsætter sin grundige Gennemgang af *fynske Plantenavne* og Folkeminder om Planter. *Æblets Saga* har *Christine Reimer* fortalt i Fyns Tidende ²⁷/₁₂ 1930. — *Jørgen Orlriks* smukt illustrerede Afhandling i Dansk Udsyn 1930, 119 ff. om *Kærestegaver i Karvesnit* læser man med udelt Interesse. Det er de unge Karles Kunstflid på de danske Bondegårde i gamle Dage, der er Genstand for Orlriks kyndige lille Arbejde. — Om en anden Form for Hjemmeflid læser man i *Karen Rasmussens* Årbogsbidrag (Holbæk Årb. 1929, 63 ff.) om en gammel *Væverkone* og hendes sindrige Arbejde.

Helene Strange har i Lolland-Falsters Årb. 1930, 71 ff. givet en fortrinlig Skildring af den gamle falsterske *Højtidsdragt*, medens *Gudmund Schütte* og *N. P. Bjerregaard* i Skivebogen 1930 i deres Encyklopædi om Ommer Syssel har skrevet om Ommerboernes gamle *Folkedragter* og *Folkedanse*.

Den gamle Mindesamler *Kr. Søndergaard*, Ovtrup, har i Morsø Årb. 1930 udgivet sine Erindringer om *Markeder* i Nykøbing i gamle Dage, og *Karen Toxværd* meddeler i L.-F. Årb. 1930 karakteristiske Oplysninger om »Landevejsfolkene« i hendes falsterske Hjemegn: *Tiggere, vandrende Spillemand* og slige Folk, der var til en Del Morskab i de stille Bondebyer.

I de historiske Amtsårbøger såvel som i Sønderjydsk Månedsskrift, Fynsk Hjemstavn og Danske Folkemål træffer man ofte på Folkemindebidrag taget i Ordets videste Betydning. Således har i Skivebogen *Christian Pedersen* offentliggjort Folkeminder fra Fjends Herred, Dr. *Schütte* beretter om gammelt Hedenskab i Ommer Syssel, medens i Sdj. Månedsskrift *Cl. Eskildsen* har udgivet en Række Sagn og Trosforestillinger (»Rester af vore For-

fædres hedenske Tro«); i samme Månedsskrift findes *Hans Andersens* Folkeminder fra Notmark Sogn, *Harald Flints* Folkeminder fra Daler, *J. Hansens* Uddrag af Rørkær Bys Grandebog. I Fynsk Hjemstavn læser man *Peter K. Olsens* Folkeminder fra Kertemindeegnen, *Rasmus Hansens* Sagn fra Vejstrup, *Chr. Nielsens* Fastelavnsgilder i Skamby Torup og Ugerslev o. s. v. I Vejle Årb. 1930, 185 ff. har *T. Bundgaard Lassen* udgivet *P. Lassens* Optegnelser om Brande Sogn. Her findes Sagn, Oplysninger om Sandflugt og Hedebrand, Vejforhold, Familiegilder o. 1850—70, Fester, Konfirmation o. s. fr. — Lærer *S. P. Molbæk* i Næs på Mors har haft den gode Idé at optegne og udgive (Morsø Årb. 1930), hvad den 93 årige Murer *Lars Pedersen* i Vester Assels har kunnet fortælle ham fra sit lange Livs Oplevelser. Der er gode Ting iblandt. — Om Galtrup Sogns Historie og Folkeminder er der i Morsø Folkeblad ^{10/5}—^{23/6} 1930 skrevet en Artikelrække, ligesom der også er fremkommet adskillige andre Artikler om gammelt morsingsk Folkeliv. Af disse skal blot nævnes *Kr. Søndergaards politiske Erindringer* (Skive Folkeblad 6. Jan. 1931), der udmærket supplerer det dygtige Stykke *politiske Lokalhistorie*, som stud. mag. *Holger Hansen* har leveret i Morsø Årb. 1930 (»Morsingboernes politiske Liv under Provisorierne«).

Da ikke alle Lokalhistorikere véd, hvor man lettest kan finde *Folkemindestof*, har jeg af den Grund skrevet *nogle Vejledninger*, hvori man får Besked om, hvor der i Dansk Folkemindesamling og i Litteraturen forefindes Optegnelser om Almuekultur og Folkeminder vedrørende dette eller hint Amt. Foreløbig er sådanne korte Oversigter offentliggjorte i de historiske Amtsårbøger for Århus, Vejle, Ribe, Sønderjylland, Fyn (i Fynsk Hjemstavn, ill) og Sorø Amter. Endvidere har jeg i Præstehistoriske Samlinger 4. Hefte 1930 og Folkeskolen ^{14/8} 1930 meddelt, hvor Folkemindesamlingens Bidrag til Præsternes, Degnenes, Kirkeforholdenes og Landsbyskolevæsenets Historie er at finde. I Danske Studier 1930, 90 ff. har jeg givet et Referat (suppleret med nogle litteraturhistoriske Oplysninger) af *Walter Andersens* store på tysk skrevne Eventyrundersøgelse om Abbeden og hans Kok. Dette internationale Eventyr er optegnet i Danmark i det 16. Århundredes første Halvdel og er det ældste optegnede Folkeeventyr i vort Land.

Der er endnu et Par Ting at nævne, som vedrører *Folkemindesamlingens Historie* og Folk, der på en eller anden Måde har haft Forbindelse med Folkeminderne. Således har Direktor *Richard Hove* i *Skovrups Tidsskrift for dansk Folkeoplysning* 1930, 402 ff. skrevet en smuk Biografi af Komponisten *A. P. Berggreen*,

der jo som bekendt havde stor Interesse for Folkemusik, men hvis Udtalelse om *E. Tang Kristensens* Melodisamling ikke har kunnet stå for en senere Tids Opfattelse. *Hans Ellekilde* har i Politikens Kronik ^{30/12} 1930 meddelt nye Bidrag til en Karakteristik af *Jeppé Aakjær* som Folkemindesamler. — *Edvard Brandes'* udmærkede Indsats i 1888 for, at *Evald Tang Kristensen* kunde få en fast Understøttelse på Finansloven, har undertegnede givet Oplysninger om i Fyns Venstreblad ^{17/10} 1930. Og i det omfattende Værk: Dansk Folkeopdragelse (Martins Forlag), red. af *A. Boje, Ernst J. Borup* og *Holger Rützebeck*, har *C. V. Otterstrøm* skrevet om dansk *Folkedans* som Opdragelsesmiddel, medens undertegnede har givet en Oversigt over Folkemindeindsamlingens, de historiske Amtssamfunds og Hjemstavnskursus'ernes Historie. Bogen udkommer også på engelsk og tysk.

August F. Schmidt.

FORENINGSMEDDELELSER.

Repræsentantmøde i København Lørdag den 30. Maj 1931.

Klokken 1 samledes Repræsentanterne i Rigsarkivets Foredragssal, som Rigsarkivaren velvilligst havde stillet til Raadighed. Følgende Repræsentanter var mødt:

For *Foreninger*: Direktør *Fang* (Københavns Amt); fhv. Adjunkt *Weilbach* (Frederiksborg Amt); Kredslæge *Møller* (Holbæk Amt og Kalundborg Museum); Akademikasserer, cand. mag. *L. F. la Cour* (Soro Amt); Arkitekt *Tidemand Dal* (Præstø Amt); Amtsforvalter *Holck* (Laaland-Falster og Maribo Stiftsmuseum); Bibliothekar *Haugsted* (Aarhus Stift); Kommunelærer *Bjerregaard* (Skive); Gdr. *Alkær sig* (Ribe Amt); Museumsdirektør *Mackeprang* (Sonderjylland); Arkivar *H. Hjorth-Nielsen* (Personalhistorisk Samfund samt Post- og Telegrafmuseet); stud. mag. *Kierkegaard* og stud. mag. *Jørgen Poulsen* (De Historiestuderende). — For *Museer*: Museumsinspektør *C. A. Jensen* (Nationalmuseets 2. Afdeling); Museumsinspektorerne *Uldall* og *Zanzenberg* (Dansk Folkemuseum); Kommunelærer *Albert Thomsen* (Holbæk Museum); Museumsinspektør *Klem* og Kaptajn *Kusk Jensen* (Handels- og Søfartsmuseet); Pakmester *Bahlstedt*